

Limes – 2016

*A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
tudományos évkönyve*

*Науковий вісник
Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II*

*Scholarly Annual
of Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian Hungarian Institute*

ISSN 2411-4081

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ Ф. РАКОЦІ ІІ

LIMES

Науковий вісник
Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ

2016
Том ІІІ

Берегово – Ужгород
2016

УДК 001.89
ББК 72.4
L74

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ
(протокол № 4 від 31.08.2016 р.)*

„LIMES” засновано у 2014 році та видається за рішенням Видавничої ради
Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №20762-10562Р від 08.05.2014 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Ільдико Орос, кандидат педагогічних наук, ректор ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ (головний редактор);
Іштван Керестень, кандидат педагогічних наук, доцент ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ;
Роберт Бачо, кандидат економічних наук, доцент ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ;
Ернест Іванчо, кандидат медичних наук, доцент ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ.

Відповідальний за випуск:

Василь Брензович, кандидат історичних наук, доцент ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ.

L74 LIMES : наук. вісн. Закарпат. угор. ін-ту ім. Ф. Ракоці ІІ = A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tudományos évkönyve / М-во освіти і науки України, Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ = Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola; редкол. : I. Орос (голов. ред.) [та ін.] = szerk. biz.: dr. Orosz I. (főszerkesztő) [és mások]. – Ужгород : Вид-во «РІК-У» = Ungvár : «RIK-U» Kiadó, 2016. - Том III = III. évf. - 320 с. : іл. + табл. + діаграми. – Текст угор., укр. та англ. мовами.

У «Limes» публікуються наукові статті викладачів та студентів Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці ІІ, а також дослідження українських та іноземних вчених угорською, українською та англійською мовами. Видання об'єднує праці з економіки, біології, туризму, історії та суспільствознавства.

УДК 001.89

ББК 72.7

ISSN 2411-4081

UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA
II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

LIMES

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
tudományos évkönyve

2016
III. évfolyam

Beregszász – Ungvár
2016

*Kiadásra javasolta: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2016.08.31., 4. számú jegyzőkönyv).*

A „LIMES” 2014-ben alapított és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kiadói Tanácsának határozata alapján jelenik meg.

**Nyomtatott tömegtájékoztatási eszközök állami nyilvántartásának igazolása:
széria: KB № 20762-10562P; kiadta: Ukrajna Állami Nyilvántartási Szolgálat 2014.05.08-án.**

SZERKESZTÉS:

dr. **Orosz Ildikó**, a pedagógiai tudományok kandidátusa, rektor, II. RFKMF;
dr. **Keresztény István**, a pedagógiai tudományok kandidátusa, docens, II. RFKMF;
dr. **Bacsó Róbert**, a közgazdasági tudományok kandidátusa, docens, II. RFKMF;
dr. **Iváncsó Ernő**, az orvostudományok kandidátusa, docens, II. RFKMF.

A KIADÁSÉRT FELEL:

dr. **Brenzovics László**, a történelemtudományok kandidátusa, docens, II. RFKMF.

A *LIMES* a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanárainak, hallgatóinak munkáit, valamint ukrainai és külföldi tudósok magyar, ukrán és angol nyelvű tanulmányait adja közre. Jelen kötet a közgazdaságtan, biológia, turizmus, valamint a történelem- és társadalomtudomány különböző területeit öleli fel.

A KÖTET TANULMÁNYAIBAN ELŐFORDULÓ ÁLLÍTÁSOKÉRT MINDEN ESETBEN A SZERZŐ FELEL.

TARTALOM

BACHO ROBERT: <i>The mechanism of pre-trial resolution of financial services consumers' disputes</i>	9
BARABÁSNÉ DR. KÁRPÁTI DÓRA: <i>Tanulási attitűdök és a szervezeti magatartás változásai a mai fiatalok körében</i>	17
BÉRESNÉ DR. MÁRTHA BERNADETT, DR. DARABOS ÉVA: <i>A faktoring mint a magyar vállalkozások versenyképességnövelésének egyik lehetséges pénzügyi eszköze</i>	27
BILANICS ÁGNES: <i>Változások és új kihívások a következő vezetői generáció menedzsment oktatásában</i>	40
EGRI IMRE: <i>Ipari logisztikai parkok mint Kárpátalja lehetőségei</i>	48
FÁSI CSABA: <i>Magyarország közpénzügyi rendszerének hatályos jogszabályi alapjai</i>	62
HEGEDŰS LÁSZLÓ ZSIGMOND: <i>Élelmiszer-vásárlási szokások és szempontok a 14–18 éves korosztálynál</i>	72
Гончаренко Олена: <i>Сегрегація об'єктів бухгалтерського обліку в умовах реалізації теорії фінансового посередництва</i>	84
KASSAY JÁNOS: <i>A romániai LEADER-program tanulságai, a vidékfejlesztési rendszer kritikai megközelítése</i>	98
Когут Юлія, Когут Вікторія: <i>Сучасний розвиток фінансової системи України та перспективи її розвитку враховуючи міжнародний досвід</i>	110
LENTNER CSABA: <i>Nemzetközi és magyar közpénzügyi menedzsmentstratégiák a 2007-es válság után</i>	115
Лук'янець Олена: <i>Гармонізація звітності кредитних спілок в умовах запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності</i>	128
MAGURSZKA RITA: <i>Az infláció értelmezése és hatása napjainkra</i>	141
MAGYAR ZOLTÁN: <i>A vadászati turizmus trendjei Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében</i>	150
Макарович Вікторія: <i>Риски факторингової діяльності: аналітичні аспекти</i>	156
MEGYESI CSILLA: <i>Economic, Entrepreneurial and HR Insights in Professional Training and Adult Education</i>	161
Орлов Ігор, Бачо Роберт: <i>Фактори впливу на розвиток малого бізнесу в Україні</i>	179

PATAKI GÁBOR: <i>Kárpátaljai vállalkozások helyzetértékelése a magyarlakta területek mentén</i>	184
SZAKÁL ZOLTÁN: <i>A Tokaj-hegyaljai desszertborok piaci elemzése – egy empirikus kutatás eredményeinek összefoglalása</i>	193
SZEMJON VIKTÓRIA: <i>Az ukrán adórendszer fejlődésének sajátosságai</i>	204
СОКОЛ ІВАН: <i>Соціально-економічний потенціал регіону як стратегічна складова регіональної конкурентоспроможності</i>	211
VARGA JÓZSEF–CSEH BALÁZS: <i>A magyarországi helyi pénzek működési mechanizmusa</i>	222
VIRÁG ATTILA: <i>Napjaink földgázimport diverzifikációs lehetőségei Kelet-Közép-Európában</i>	230
VNUKOVA NATÁLIA: <i>Ukrainai képzési keretrendszer az új felsőoktatási törvény fényében</i>	239
Орлов Ігор: <i>Рецензія на монографію Пойди-Носик Н.Н., Бачо Р.Й., Щербан М.Д. «Регіональний розвиток кредитної кооперації в Україні»</i>	246
LENTNER CSABA: <i>Recenzió Bacsó Róbert Az ukrainai bankon kívüli pénzügyi szolgáltatások piacainak szabályozása az európai integráció tükrében c. monográfiájáról</i>	249
	
MOLNÁR FERENC: <i>Az olmüti alkotmány kihirdetése az Ungvári kerületben (1849. november–december)</i>	251
	
IVETT SZOMBATI: <i>The role of the World Health Organization in the development of the international legal system and institutional development</i>	260
	
Ендре Дердь Бартфой, Еники Шаш: <i>Минуле, сьогодні та майбутнє оздоровчого туризму на Закарпатті</i>	269
NAGY ORSOLYA–GYURICZA LÁSZLÓ: <i>A turizmus és az identitás kapcsolata a kárpátaljai magyarság körében</i>	281
Товт Атілла: <i>Порівняння культурно-туристичного потенціалу Виноградівського та Воловецького Районів Закарпатської Області</i>	288
	
NAGY ISTVÁN: <i>A méhtenyésztés és méhegészségügy szerepének fontossága a méhészetekben</i>	296
	
BENEDEK VIKTÓRIA: <i>Migráció és külföldi munkavállalás a kárpátaljai magyar fiatalok körében</i>	303
	
ESEMÉNYNAPTÁR	314

RECENZIO

BACSÓ RÓBERT AZ UKRAJNAI BANKON KIVÜLI PÉNZÜGYI SZOLGÁLTATÁSOK PIACAINAK SZABÁLYOZÁSA AZ EURÓPAI INTEGRÁCIÓ TÜKRÉBEN C. MONOGRÁFIÁJÁRÓL

LENTNER CSABA

egyetemi tanár, intézetvezető, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, Közpénzügyi és
Államháztartási Intézet, Lentner.Csaba@uni-nke.hu

Bacsó Róbert *Az ukrainai bankon kívüli pénzügyi szolgáltatások piacainak szabályozása az európai integráció tükrében* című könyve egy alap kutatás, melynek eredményei szélesítik az olvasók látáskörét és tudását.

A monografikus tanulmány a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola támogatásával és ajánlásával jelent meg.

Ukrajna a 2014-es forradalom következtében kinyilvánította, hogy az európai integráció útjára lép. Ezzel az állami szabályozás minden téren a nemzetközi normákhoz kell, hogy igazodjon.

A bankon kívüli pénzügyi szolgáltatások, amelyekhez a biztosítási, faktoring, zálogházi, hitelszövetkezeti, valamint magánnyugdíj pénztári szolgáltatásokat soroljuk, az utóbbi években egyre nagyobb népszerűséget élveznek. Ezek volumene 2014-re elérte a közel 110 milliárd hrvny (3,5 milliárd euró) összeget, mely érték a 2008–2009 gazdasági válság óta a duplájára nőtt.

A bankon kívüli pénzügyi szolgáltatások piaca 5%-át képezi az ukrán pénzügyi piacnak. Alacsony piaci volumenének oka az ország rossz gazdasági helyzetével, a polgárok fizetőképességének csökkenésével és a jelzálogpiac, valamint a hitelszövetkezetek piaci helyzetének zsugorodásával magyarázható.

A könyvben megjelenik mind az állami, mind az institutionális szabályozás eszköztára is, mely figyelembe veszi a piac szereplőinek igényeit, és ösztönzi őket a felelősségteljes tevékenységre. A pénzügyi szakértők, beleértve a szerzőt is, nagy jövőt jósolnak ennek a fajtaszabályozásnak, amit más néven metaszabályozásként is említenek, mely ötvözi az állami szabályozás és önszabályozás mechanizmusait. Így e gyakorlat, aktív propagálása a 2015–2020-as „Bankon kívüli pénzügyi szolgáltatások piacának állami szabályozásáról szóló stratégia” elfogadásához vezetett.

A mű sajátos módon implementálja a pénzügyi piacok szabályozását a nemzetközi

térségbe, valamint átöleli a regionális, nemzeti és nemzetközi szinteket. A szerző különös figyelmet szentel a biztosítóknak és a hitelszövetkezeteknek, melyek szabályozási hatékonyságának elemzésén alapszik a tanulmány.

A könyv a felvetett problematikát 5 fejezetben mutatja be, melyek egymásra épülnek, és jól kiegészítik egymást.

A mű megírásához a szerzőnek alapos tájékozottságra, jártasságra volt szüksége a pénzügytanban, azon belül a pénzügyi szolgáltatásoknak szentelt kutatások szakirodalmában.

Az 1. fejezet az elméleti alapot tárja elénk – meghatározza a bankon kívüli pénzügyi szolgáltatások, valamint azok piacainak és fajtáinak fogalmát, feltárja azokat a tényezőket, melyek hatással vannak e piacok fejlődésére. A szerző, összegezve a kutatásokat, rámutat azokra a problémákra, amelyek e szektort jellemzik és megoldásra várnak. Ide tartoznak, például: az alacsony bizalmi szint a bankon kívüli piac szereplőihöz, információs asszimmetria, hivatali visszaélések, gyenge piacfejlődés, a piac alacsony tőkésítése, gyenge fogyasztóvédelem, erőtlen konkurencia, adózási problémák, nem megfelelő állami és intézeti szabályozás stb.

A következő két fejezet kitér a pénzügyi szolgáltatások piacainak szabályozására. A 2. fejezetben történelmi áttekintést kapunk a pénzügyi szolgáltatások szabályozásáról Ukrajna

függetlenségének kikiáltásától napjainkig. A szerző a nemzetközi gyakorlat bemutatásával alternatív szabályozási módszereket határoz meg, melyeknek hatékonyságát a 3. fejezetben elemzi és támasztja alá számszerűsített mutatókkal.

A 4. fejezet kitér a regionális szintre. A szerző nagy érdeme a régiók ellátottságának bankon kívüli pénzügyi szolgáltatások szintjét meghatározó módszertan kidolgozása. Ennek eredménye az, hogy konkrét adatokkal alátámasztott statisztikai elemzés állt elő. A könyvben bemutatott pozicionálási mátrix alkalmazható a világ bármelyik országában, régiójában megfelelő információbázis feltételei mellett.

Külön fejezetet szentel a szerző a nemzetközi gyakorlat bemutatására. Feltárja az EU-tagállamokban hatályos szabályozási mechanizmusokat. Bemutatja Magyarország pénzügyi szabályozásának főbb elemeit is, kitérve annak újításaira és hatékonyságára. A fejezetben javaslatok fogalmazódtak meg a bankon kívüli pénzügyi szolgáltatások fogyasztóinak védelmére.

A szerző szerint *„a gazdaság szektorainak szabályozási hatékonyságától függ az ország transzformációjának sebessége az európai standardokhoz”*.

A könyv elsődlegesen pénzügyi szakemberek részére ajánlott, valamint jól hasznosítható a közgazdászképzésben is.

Наукове видання

L I M E S

Науковий вісник Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II
2016
Том III

Угорською, українською та англійською мовами

Друкується в авторській редакції з оригінал-макетів авторів

КОРЕКТУРА: *Г. Варцаба*

ВЕРСТКА: *В. Товтін*

ОБКЛАДИНКА: *K&P*

Видавництво: **ТОВ «РІК-У»**, 88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36
*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року*

Підписано до друку 15.12.2016 р. Формат 60x84/8.
Папір офсет. Гарнітура: Times. Умовн друк. арк. 18,6. Тираж 250 прим.

Адреса редакції:
90202 Берегове, пл. Кошута, 6,
Закарпатський угорський інститут ім. Ф. Ракоці II
Тел.: (03141) 4-24-35
E-mail: kiado@kmf.uz.ua